

Na osnovu člana 95. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine FBiH», broj: 35/05) ministar za rad i socijalnu politiku u Vladi Tuzlanskog kantona, podnosi

IZVJEŠTAJ O RADU MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU ZA 2007. GODINU

I – NADLEŽNOST I UNUTARNJE USTROJSTVO MINISTARSTVA

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona je osnovano i njegove nadležnosti su utvrđene Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj: 17/00, 3/01, 12/03 i 10/05).

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva za obavljanje poslova iz nadležnosti ministarstva formirane su dvije osnovne organizacione jedinice i to:

- Odjeljenje rada i zapošljavanja, pravnih, općih i ekonomskih poslova i
- Odjeljenje socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Napominjemo da je do uspostave i početka rada Kantonalne uprave za inspeksijske poslove u sastavu ovog Ministarstva postojalo i radilo još jedno odjeljenje tj. Inspektorat, ali da su dakle početkom rada Kantonalne uprave za inspeksijske poslove inspekcija rada i zaštite na radu izdvojene iz sastava Ministarstva.

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji u Ministarstvu je sistematizovano 17 radnih mjesta od kojih je u toku 2007. godine bilo popunjeno 12 radnih mjesta, odnosno nepopunjeno je bilo 5 radnih mjesta i to: pomoćnik ministra za oblast rada, stručni savjetnik za upravno rješavanje i normativno pravne poslove, stručni savjetnik za poslove zaštite porodice sa djecom, stručni savjetnik za poslove socijalne zaštite i zaštite civilnih žrtava rata i viši referent tehnički sekretar. U međuvremenu su popunjena 4 radna mjesta, s tim da je stručni savjetnik za odnose sa sindikatima i registraciju kolektivnih ugovora otišao u penziju, tako da su u momentu podnošenja izvještaja nepopunjena radna mjesta pomoćnika ministra za oblast rada i stručnog savjetnika za odnose sa sindikatima i registraciju kolektivnih ugovora.

Od 12 radnih mjesta koja su bila popunjena u toku 2007. godine, dva su radna mjesta rukovodećih državnih službenika, tri državnih službenika i sedam namještenika.

II – ODJELJENJE RADA I ZAPOSŁJAVANJA, PRAVNIH, OPĆIH I EKONOMSKIH POSLOVA

Na početku izvještaja o radu ministarstva koji se odnosi na rad odjeljenja rada i zapošljavanja, pravnih, općih i ekonomskih poslova neophodno je istaći činjenicu da

je ovo Odjeljenje radilo i funkcionisalo otežano, budući da radno mjesto pomoćnika ministra za oblast rada tj. rukovodioca ovog Odjeljenja nepopunjeno.

Osnovne aktivnosti ministarstva u oblasti rada bilo je usmjereno na ispunjavanje plana rada Vlade Tuzlanskog kantona u ovoj oblasti tj. izradu Strategije zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona, što je bio jedan od ciljeva Tuzlanskog kantona uopšte za 2007. godinu.

U tom smislu Koordinacioni odbor za izradu Strategije zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona na čijem je čelu kao koordinator ministar Faruk Vikalo je održao više sjednica, te je kao rezultat rada tog odbora Vlada Tuzlanskog kantona formirala Stručni ekspertni tim, koji ima zadatak da uradi Projektni zadatak po kome će se raditi Strategija zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona, a čija je izrada u toku.

Također je neophodno istaći značajan angažman ovog Ministarstva, kada je u pitanju, formiranje i rad Ekonomsko-socijalnog vijeća za područje Tuzlanskog kantona.

Naime, ovo Ministarstvo je održalo više sastanaka sa predstavnicima tri strane u budućem sporazumu tj. Vlade Tuzlanskog kantona, Sindikata Tuzlanskog kantona i Udruženja poslodavaca Tuzlanskog kantona koji su imali za cilj usaglašavanje stavova oko formiranja Ekonomsko-socijalnog vijeća. Kao rezultat toga tri strane u sporazumu su dana 29.10.2007. godine zaključili Sporazum o osnivanju Ekonomsko-socijalnog vijeća za područje Tuzlanskog kantona kao institucionalnog oblika za vođenje tripartitnog socijalnog dijaloga.

Iako je konstituirajuća sjednica Ekonomsko-socijalnog vijeća održana u 2008. godini, smatramo bitnim istaći da je dakle sjednica Ekonomsko-socijalnog vijeća na kojoj je isto konstituisano održana dana 14.04.2008. godine

Budući da je na području Tuzlanskog kantona jako izražen problem nezaposlenosti, te da je prema nekim nezvaničnim podacima na području Tuzlanskog kantona broj nezaposlenih oko 90.000 Ministarstvo je u roku 2007. godine intenziviralo saradnju sa JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona.

U martu 2007. godine obavljeno je istraživanje tržišta rada u Tuzlanskom kantonu kojim je obuhvaćeno 680 subjekata, a koje je imalo za cilj da se smanji broj nezaposlenih na području Tuzlanskog kantona i utvrde potrebe poslodavaca za određenim zanimanjima te da se u tom kontekstu pokuša i promijeniti dosadašnja politika upisa đaka i studenata, na srednje škole i fakultete, kako bi smanjio budući broj nezaposlenih za kojima na tržištu rada ne postoji potražnja.

Takođe je putem JU Služba za zapošljavanje u toku 2007. godine realizovano više projekata po kojima je zaposleno 2200 osoba, sa različitim vremenskim trajanjem i to:

- II Projekat javnih radova
- III Projekat podsticanja zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom,

- IV Projekat za podsticanje zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom,
- Projekat: «Posao za sve»,
- IV Projekat zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama,
- V Projekat zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama,
- II Projekat podrške zapošljavanju SESP,
- Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla.

U vezi sa radom, ovog odjeljenja neophodno je istaći i nastavak rada Komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu.

Kantonalna komisija za implementaciju člana 143. Zakona o radu koja je formirana 16.10.2000. godine brojala je pet članova, a 29.03.2003. godine broj članova Komisije smanjen je na tri člana, te je u ovom sastavu bila i u 2007. godini.

Na početku izvještajnog perioda od ukupnog broja zaprimljenih predmeta (5096) riješeno je 1127, a neriješenih 4969 predmeta.

Kantonalna komisija je riješila 265 predmeta i to:

- 87 žalbi – zahtjeva UVAŽENO
- 94 žalbi – zahtjeva ODBIJENO
- 79 žalbi – zahtjeva OBUSTAVLJEN POSTUPAK
- 3 žalbe – zahtjeva ODBAČENO
- 2 žalbi – zahtjeva USTUPLJENO.

Krajem 2007. godine tačnije u decembru mjesecu pokrenute su aktivnosti oko poboljšanja rada Kantonalne komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu u cilju ažuriranja predmeta. U vezi tih aktivnosti Vlada Tuzlanskog kantona je 10.01.2008. godine usvojila prijedlog tih mjera, nakon čega je ministar Ministarstva za rad i socijalnu politiku formirao novu Komisiju u proširenom sastavu od 12 članova, gdje bi članovi Komisije imali za zadatak da mjesečno urade najmanje 25 predmeta, što znači utvrđena je mjesečna norma članovima Komisije.

Takođe je neophodno i istaći da su se u okviru rada ovog odjeljenja rješavale žalbe na rješenja JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona. U toku godine primljeno je 15 žalbi, koje su riješene i to tako da je 7 žalbi uvaženo i predmeti vraćeni prvostepenom organu na ponovni postupak, dok je 7 žalbi odbijeno.

Što se tiče normativne djelatnosti vezane za ovu oblast planom i programom Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona bilo je predviđeno donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu Tuzlanskog kantona, a čije je donošenje bilo uslovljeno donošenjem izmjena i dopuna federalnog Zakona o radu. Budući da u toku 2007. godine nije došlo do očekivanih izmjena federalnog zakona, izmjene i dopune kantonalnog Zakona o radu nisu ni mogle biti predložene i donesene.

III ODJELJENJE SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

1. UVOD

Socijalna zaštita je najsloženija oblast društvenog života i kao takva ustavom i zakonom definisana je kao djelatnost od posebnog društvenog interesa. U svojoj osnovi socijalna zaštita usmjerena je na osiguranje socijalne sigurnosti građana i porodica koji se, sticajem različitih društvenih i životnih okolnosti, nalaze u stanju socijalne potrebe.

U FBiH socijalna zaštita je uređena fragmentirano i u osnovnim pravima definisana na federalnom nivou, a obaveze prema korisnicima spuštene su na nivo kantona i općina. Različitost naknada u kantonima dodatno povećavaju nepravdu prema licima u stanju socijalne potrebe čime se krše međunarodni dokumenti iz ove oblasti.

Tuzlanski kanton, prema broju stanovnika predstavlja najveći kanton u Federaciji Bosne i Hercegovine i uz sve druge specifičnosti područje je sa izraženim socijalnim tenzijama, zbog teške i bazne industrije, problemima za njeno pokretanje, ali i posljedicama na stanovništvo sa aspekta rasta potrebe za naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica i uopće povećanje invalidnosti.

Poseban problem predstavljaju kategorije stanovništva koje, u skladu sa postojećim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, ne mogu ostvariti pravo ni na jedan oblik socijalne zaštite. To su, prije svega penzioneri, zatim radno sposobna lica koja su na evidenciji za zapošljavanje, radnici koji su zaposleni ali bez materijalnih primanja, oboljeli iz ovih kategorija kojima su potrebna stalna sredstva za liječenje i drugi.

Nemogućnost potpune primjene Zakona u dijelu ostalih prava zbog slabe ekonomske moći kantona, ostavlja malo prostora za pomoć u jednokratnim naknadama za lica i porodice u stanju socijalne potrebe a time i smanjenja siromaštva.

Broj lica u stanju socijalne potrebe i socijalnih pojava, kao i narastajući uzroci za povećanje istih, već sagledive teške posljedice danas i njihovo širenje u budućnosti, nameću potrebu drugačijem sistemskom rješavanju ukupnog socijalnog sektora na nivou FBiH jedinstveno u prvoj fazi, a zatim na nivou države BiH, jer to i jeste njena obaveza.

2. ZAKONSKA REGULATIVA

Socijalna politika je Ustavno definisana različito na nivou entiteta i to na način da je u RS uređena sa nivoa entiteta na nivo općina, a u Federaciji fragmentirano na način da se sa nivoa Federacije uređuju osnovna prava iz oblasti socijalne i dječije zaštite, a uvođenjem u prava je ostavljena u nadležnost kantonima i općinama i to različito naspram ekonomske moći kantona po naosob. Ovakvo uređenje na Federalnom nivou dodatno usložnjava situaciju i čini nepravdu u preraspodjeli siromaštva.

Oblast socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom regulisana je Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH" broj: 36/99,54/04 i 39/06), i Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata, zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 12/00,5/02,12/03,8/06), koji je stupio na snagu 14.09.2000. godine. Zadnje izmjene i dopune citiranog Zakona stupile su na snagu 01.09.2006.godine, čime su stvorene pretpostavke za realno planiranje novčanih naknada, redovne isplate, a time i početak izgradnje održivog sistema socijalne sigurnosti građana u stanju socijalne potrebe.

Postupajući po odredbama Kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, doneseni su provedbeni akti radi lakše primjene Zakona, i to:

- Urađen nacrt Zakona o osnivanju Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu.
- Pravilnik o minimalnim tehničkim, kadrovskim i prostornim uslovima za rad ustanova socijalne zaštite.
- Pravilnik o uslovima i standardima za osnivanje i rad domova za djecu, domova za odrasla lica.
- Pravilnik o radu komisije za ocjenu sposobnosti za rad i privređivanje i procjenu potrebe za pomoć i njegu od strane drugog lica.
- Pravilnik o procjeni sposobnosti i određivanju podrške za djecu i mlade sa onesposobljenjima.
- Uputstvo o primjeni Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, u dijelu regulisanja novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica.
- Uputstva o načinu isplate utvrđenih prava iz oblasti socijalne zaštite.
- Utvrđene su Instrukcije za jedinstven pristup utvrđivanja prava i visine novčanih naknada za lica u stanju socijalne potrebe.
- Zaključen je Ugovorom sa Institutom za ocjenu radne sposobnosti čime je prenesena nadležnost za ocjenu sposobnosti za rad i privređivanje i ocjena potrebe pomoći i njege od strane drugog lica.
- U cilju jedinstvenog pristupa razvrstavanju djece i omladine zaključen je ugovor sa Centrom za socijalni rad o reviziji poslova razvrstavanja u prvom stepenu.

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Socijalna zaštita je organizirana djelatnost u Federaciji BiH, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti njenih građana, njihovih porodica koji su se našli u stanju socijalne potrebe.

Socijalni rad se definiše kao stručna i naučno zasnovana djelatnost na preduzimanju mjera i akcija u cilju preventivnog djelovanja tj.sprečavanja pojava socijalnih problema u lokalnoj zajednici i grupi kao i rješavanje pojedinih socijalnih slučajeva, onih kojima je ta pomoć potrebna.

Socijalnom potrebom smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nađe građanin ili njegova porodica bez svoje krivice, prouzrokovane usled ratnih događaja, elementarnih nesreća općih ekonomskih kriza ili psihofizičkog stanja pojedinca zbog kojeg im je nastala nesposobnost za samostalan život i rad odnosno umanjena sposobnost za rad.

Socijalna zaštita porodice, njenih članova i građana pojedinaca, ostvaruje se otkrivanjem i umanjenjem, odnosno otklanjanjem posledica uzroka koji dovode do stanja socijalne potrebe i ostvarivanjem prava na pojedine oblike socijalne zaštite.

3.1. Novčana i druga i materijalna pomoć

Novčana i druga materijalna pomoć se sastoji od:

1. stalne novčane pomoći,
2. novčane naknade za njegu i pomoć od strane drugog lica,
3. druge materijalne pomoći

3.1.1. Stalna novčana pomoć

Stalna novčana pomoć, kao oblik socijalne zaštite lica i porodica u stanju socijalne potrebe, predstavlja obezbjeđivanje minimuma naknade za socijalnu sigurnost korisnika. Pravo se temelji na osnovu nesposobnosti članova porodice za rad i privređivanje, prihoda za izdržavanje kao i utvrđivanja mogućnosti izdržavanja od strane bližih srodnika koji su po Zakonu dužni da vrše obavezu izdržavanja.

Na području Tuzlanskog kantona za 2007.godinu registrovano je 2.779 korisnika stalne novčane pomoći. Visina pomoći je iznosila 90,00 KM za lica, uvećano za svakog nesposobnog člana porodice u visini od 27,00 KM po članu domaćinstva. Za ovaj oblik socijalne zaštite u 2007.godini ukupno je izdvojeno 3.400.910,00 KM.

Broj korisnika stalne novčane pomoći 2006/07			
Red.br.	Općina	Broj korisnika u 2006.godini	Broj korisnika u 2007.godini
1.	Tuzla	474	494
2.	Živinice	333	357
3.	Gradačac	362	364
4.	Lukavac	215	228
5.	Banovići	196	202
6.	Srebrenik	242	246
7.	Kalesija	260	264
8.	Kladanj	76	64
9.	Gračanica	182	177
10.	Doboj-Istok	128	125
11.	Sapna	55	48
12.	Teočak	131	120
13.	Čelić	88	90
U K U P N O:		2 742	2 779

U 2007. godini isplate su realizovane za cijelu godinu redovno. Nema većeg rasta broja korisnika nevedenog prava, što je dobar pokazatelj obuhvata lica u stanju socijalne potrebe za koje je uspostavljeno pravo, ali i rezultata stalne revizije prava putem kontrole dokumentacije i neposredno uvidom u centrima za socijalni rad Tuzlanskog kantona.

3.1.2. Novčana naknada za pomoć i njegu od strane drugog lica

Novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica mogu ostvariti stara i nemoćna lica, kojima je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica.

Na području Tuzlanskog kantona registrovano je 496 korisnika ove naknade.

Prije donošenja Zakona o izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom, broj korisnika prava na ovaj oblik socijalne zaštite imala su i lica sa invaliditetom i druga lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju, tako da je broj korisnika bio daleko veći. Donošenjem novog Zakona uvedeno je posebno poglavlje za ostvarivanje prava lica sa invaliditetom, tako da je u Centrima za socijalni rad izvršena revizija korisnika, nakon čega je većina njih pravo ostvarila po Federalnim propisima, te im je pravo koje su ostvarivali po Kantonalnom zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom prestalo.

U toku 2007. godine za ove korisnike ukupno je utrošeno 689.332,00 KM.

3.1.3. Jednokratne novčane pomoći

Jednokratna novčana pomoć se dodjeljuje za stanja socijalne potrebe nastale uslijed smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanja odgojne mjere, te i za druga stanja socijalne potrebe.

Isplata jednokratnih novčanih pomoći, licima u stanju socijalne potrebe, realizuje se putem nadležnih centara za socijalni rad u iznosu od 780.000 KM za 2007. godinu.

U skladu sa Odlukom o korištenju sredstava Budžeta Tuzlanskog kantona iz razdjela "Jednokratne pomoći u oblasti socijalne politike i zaštite", licima u stanju socijalne potrebe, putem nadležnih centara za socijalni rad, isplaćene su novčane pomoći u planiranom iznosu za 2007. godinu.

Broj korisnika jednokratne novčane pomoći 2006/07			
Red.br.	Općina	Broj korisnika u 2006.godini	Broj korisnika u 2007.godini
1.	Tuzla	450	649
2.	Živinice	161	1079
3.	Gradačac	1475	1722
4.	Lukavac	344	450
5.	Banovići	228	204
6.	Srebrenik	863	707
7.	Kalesija	398	426
8.	Kladanj	308	306
9.	Gračanica	149	203
10.	Doboj-Istok	107	65
11.	Sapna	66	162
12.	Teočak	168	113
13.	Čelić	97	65
U K U P N O:		4814	6151

Broj zahtjeva za jednokratne pomoći ima tendenciju rasta, što odlikava usložnjavanje socio-ekonomske situacije stanovništva na području Tuzlanskog kantona.

Sredstva su u većini slučajeva odobrena licima i porodicama, u svrhu liječenja teško oboljelih i kupovine lijekova, nabavku osnovnih životnih namirnica kao i druga stanja socijalne potrebe.

Visina jednokratne novčane pomoći je iznosila do 150,00 KM za lice i do 300,00 KM za porodicu i dodjeljuje se maksimalno tri puta godišnje.

3.1.4.Porodična zaštita

Porodičnim Zakonom (SL.Novinama Federacije BiH 35/05 i 41/05) uređuje se:

Porodica, brak i pravni odnosi u braku, odnosi roditelja i djece, usvojenje, starateljstvo, pravni učinci vanbračne zajednice žene i muškarca, prava i dužnosti članova porodice u Federaciji BiH, te postupci nadležnih organa u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima i starateljstvom.

Uređenje odnosa u porodici zasnica se na:

- zaštiti privatnosti porodičnog života
- ravnopravnosti, međusobnom pomaganju i poštovanju članova porodice
- obaveza roditelja da osiguraju zaštitu interesa i dobrobiti djeteta i njihovoj odgovornosti, podizanju, odgoju i obrazovanju djeteta
- obaveza države da osigura zaštitu porodice i djeteta
- pružanje starateljske zaštite djeci bez roditeljskog staranja i odraslim osobama koje nisu sposobne starati se o sebi, svojim pravima i interesima i imovini.

3.2.Smještaj u drugu porodicu

Smještaj u drugu porodicu mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna njega i pomoć radi zadovoljavanja njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u krugu vlastite porodice ili na drugi način.

Smještaj odraslih lica u drugu porodicu

Naknada za smještaj u drugu porodicu za odrasla lica za 2007.godinu iznosila je 320 KM, a u toku 2007.godine za ovaj oblik ukupno je izdvojeno 196.650,00 KM

SMJEŠTAJ ODRASLIH LICA U DRUGU PORODICU		
Red.br.	Općina	Broj korisnika u 2007.godini
1.	Tuzla	17
2.	Živinice	8
3.	Gradačac	5
4.	Lukavac	12
5.	Banovići	1
6.	Srebrenik	4
7.	Kalesija	-
8.	Kladanj	1
9.	Gračanica	2
10.	Doboj-Istok	3
11.	Sapna	-
12.	Teočak	-
13.	Čelić	1
UKUPNO:		54

Smještaj djece u drugu porodicu

Akcionim državnim planom za djecu BiH za period 2002-2010 godine preferiran je porodični smještaj u odnosu na institucije i to je obavezni zadatak za institucije sistema da stupe u realizaciju planom predviđenih aktivnosti. Ministarstvo je u suradnji sa centrima za socijalni rad i u partnerstvu sa nevladinim organizacijama Save the Children UK i Udruženjem hranitelja Familija TK, a uz podršku USAID-a uradilo značajne iskorake u ovoj oblasti. Naš model hraniteljstva i postignuti rezultati u razvoju porodičnog smještaja za djecu bez roditeljskog staranja prepoznat je u FBiH i na nivou države BiH sa zahtjevima da se širi kao model koji će biti osnova uređenja sistema zaštite porodice s djecom.

PREGLED SMJEŠTAJA DJECE U HRANITELJSKIM PORODICAMA
(decembar 2007.godine)

Red. broj	Općina	Starosna i polna struktura djece								Ukupno
		0-5		6-14		15-18		18+		
		Muški	Ženski	Muški	Ženski	Muški	Ženski	Muški	Ženski	
1.	Srebrenik			5	5	5	6	2	4	27
2.	Banovići			4	5	7	6	2	1	25
3.	Tuzla			11	14	13	11	8	7	64
4.	Doboj-Istok			1	4	1	1	2		9
5.	Kalesija			9	4	4	7	4	1	29
6.	Gračanica		2	2		2	4	1	4	15
7.	Živinice		4	9	8	9	7	4	4	45
8.	Kladanj			5	5	5	3	1		14
9.	Gradačac			2	8	4	5	4	3	26
10.	Sapna	3			2	1	1			7
11.	Teočak			2	4	1				7
12.	Čelić					1				1
13.	Lukavac			4	7	3	4	4	4	26
14.	Ukupno:	3	6	54	66	56	55	32	28	300

Stanje u tabeli pokazuje značajan broj djece koja su smještena u porodice i porodični smještaj je znatno veći u odnosu na institucionalni.

Ovakav pristup u zaštiti djece bez roditeljskog staranja omogućava preraspodjelu budžetskih sredstava namijenjenih za oblast socijalne zaštite posebno ako se zna da su troškovi smještaja djece u institucijama znatno veći od smještaja u porodice a odgoj i odrastanje u porodičnom okruženju je daleko humaniji i bolji. Naš model rada s djecom je prepoznat, podržan od strane USAID-a i širi se na prostor FBiH i BiH radi jedinstvenog uređenja ove oblasti putem okvirnog zakona o zaštiti porodice sa djecom.

Uvjereni smo da će započeti pozitivni procesi na TK postati model na državnom nivou i doprinijeti jedinstvenom uređenju dječije zaštite, a time i poštivanja preuzetih obaveza iz Međunarodnih dokumenata posebno Deklaracije o pravima djeteta.

U toku prošle godine na ime porodičnog smještaja djece isplaćeno je 1.307.250,00 KM.

3.3. Smještaj u ustanove socijalne zaštite

Smještaj u ustanovu socijalne zaštite mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a nemogu ih ostvariti u vlastitoj porodici ili na neki drugi način. Troškove smještaja u ustanovu snosi smješteno lice, roditelj, usvojitelj, staratelj ili srodnik koji je, saglasno zakonu,

dužan da izdržava to lice, odnosno pravno ili fizičko lice koje je ugovorom preuzelo obavezu plaćanja troškova.

Smještaj odraslih lica u ustanove socijalne zaštite

Sa područja Tuzlanskog kantona u ustanovama socijalne zaštite smješteno je 304 štićenika, za čiji smještaj je potrebno mjesečno obezbijediti oko 160.000 KM.

Obaveze se redovno izvršavaju prema davaocima usluga, ali se mora istaći podatak da je značajan rast potreba za ovakvim vidom zaštite, ali i nebriga srodnika i obveznika izdržavanja prema svojim članovima porodica. Sve ovo upućuje na zaključak da je odsutna solidarnost, humanost i druge pozitivne društvene vrijednosti u porodicama koje su prvenstveno obavezne voditi brigu o svojim srodnicima.

Revizijom stanja u ovoj oblasti i obaveznim učešćem u snošenju dijela troškova smještaja od strane lica i obveznika izdržavanja značajno su smanjeni izdaci u ukupnim obavezama prema davaocima usluga – ustanova socijalne zaštite.

SMJEŠTAJ ODRASLIH LICA U USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE		
Red.br.	Općina	Broj korisnika u 2007.godini
1.	Tuzla	118
2.	Živinice	23
3.	Gradačac	10
4.	Lukavac	27
5.	Banovići	25
6.	Srebrenik	21
7.	Kalesija	7
8.	Kladanj	18
9.	Gračanica	32
10.	Doboj-Istok	7
11.	Sapna	5
12.	Teočak	3
13.	Čelić	8
UKUPNO:		304

Smještaj djece u ustanove socijalne zaštite

Smještaj u ustanove socijalne zaštite mogu ostvariti djeca bez roditeljskog staranja kojima je potrebna stalna njega i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u vlastitoj ili drugoj porodici ili na drugi način.

Institucionalni smještaj djece predstavlja privremeno rješenje i period opservacije potreban od strane mjesno nadležnog centra za socijalni rad u cilju određivanja adekvatnog oblika porodičnog smještaja. Porodično odrastanje predstavlja prirodno

okruženje za pravilan odgoj djece i usvajanje pozitivnih normi identifikacije i socijalizacije.

Revizijom stanja u ovoj oblasti i obaveznim učešćem u snošenju dijela troškova smještaja od strane lica i obveznika izdržavanja značajno su smanjeni izdaci u ukupnim obavezama prema davaocima usluga – ustanova socijalne zaštite.

Pregled starosne strukture djece smještene u Dom za djecu bez roditeljskog staranja

No	Općina:	Starosna struktura djece				Total:
		0-5	6-10	11-18	preko 18 g.	
1	Tuzla	6	18	12	2	38
2	Kladanj	3	-	-	-	3
3	Srebrenik	1	1	4	1	7
4	Živinice	6	6	1	1	14
5	Kalesija	2	4	1		7
7	Lukavac	1	2	6	1	10
8	Banovići		5	3		8
9	Čelić		1	3		4
10	Sapna	1	1	8	-	10
11	Gradačac	3	1			4
12	Gračanica	-	-	1	1	2
13	Doboj -Istok	1	-	-	-	1
14	Ključ	-	-	1		1
	Ukupno:	24	39	40	6	109

U Domu za djecu bez roditeljskog staranja smješteno je ukupno 109 djece. U poređenju sa prethodnim analizama zapaženo je značajno smanjenje djece u institucijama što je rezultat aktivnog pristupa u rješavanju porodičnog smještaja kao boljeg oblika za pravilan odgoj i odrastanje djece. Na ovaj način se doprinosi provođenju zacrtanih ciljeva iz Akcionog državnog plana za djecu u periodu od 2002 – 2010. godine.

3.4. Vaninstitucionalni oblici socijalne zaštite

I - Dječija sela

Na području Tuzlanskog kantona, uz pomoć humanitarnih organizacija, sagrađena su dva dječija sela za smještaj djece bez roditeljskog staranja, a to su: "Selo Mira Turija" kod Lukavca i Dječije selo SOS KINDERDORF u Gračanici. U ovim dječijim selima trenutno je zbrinuto ukupno 188 djece, 8 starih osoba (srodnici djece - djedovi i nene) i 14 pomajki.

Pregled djece iz TK smještene u SOS-sela

	Starosna struktura djece (stanje april 2008)					
		0-5	6-10	14-18	Preko 18	Ukupno
Red. broj	INSTITUCIJA					
1.	SOS DJEČIJE SELO - GRAČANICA		10	4		14
2.	RWS- DJEČIJE "SELO MIRA" TURIJA		7	15	6	28
UKUPNO:			17	19	6	42

"Dječije selo SOS Kinderdorf - Gračanica

Austrijska humanitarna organizacija SOS KINDERDORF INTERNATIONAL 1997. sagradila je u Federaciji Bosne i Hercegovine dva dječija sela u: Sarajevu i Gračanici. Ugovorom potpisanim između Vlade Tuzlanskog kantona i H.O. SOS KINDERDORF INTERNATIONAL, preuzeta je potpuna podrška za smještaj djece od strane ove humanitarne organizacije, u trajanju od pet godina, a taj rok je istekao 31.12.2001. godine. Nakon isteka ovog roka Vlada Tuzlanskog kantona je preuzela obavezu u pogledu finansiranja smještaja djece i sklopljeni su ugovori sa mjesno nadležnim centrima za socijalni rad Tuzlanskog kantona kojima je utvrđena naknada za smještaj u visini naknade za porodični smještaj djece.

U Dječijem selu SOS Kinderdorf Gračanica smješteno je ukupno 62 djece i to: 14 djece sa područja Tuzlanskog kantona i 48 djece iz drugih kantona. SOS- selo raspolaže sa 12 kuća u kojima radi 12 pomajki i 5 SOS - teta. U okviru SOS - sela djeluju dvije kuće za mlade u kojima je smješteno 31 omladinac i 9 odgajatelja, gdje žive "porodičnim" načinom života. Ukupna novčana sredstva u 2007. godini izdvojena za ove namjene iznose 72.000,00 KM.

Prije nego je otpočelo sa radom Dječije selo u Gračanici, sa područja ovog Kantona u Dječije selo u Sarajevu smješteno je 9 djece, koja su do tada bila na smještaju u obdaništu "Kekec" u Tuzli kao tada jedino i prihvatljivo rješenje. Ministarstvo radi na animiranju porodičnog smještaja i intenzivno vodi aktivnosti da putem mjesno nadležnih centara za socijalni rad izmjesti djecu u porodice kao bolje rješenje za pravilan odgoj i odrastanje djece. Poseban problem institucionalnog smještaja predstavlja nepotpuna socijalizacija i nemogućnost ukjučenja djece poslije punoljestva u normalne životne tokove kroz zasnivanje sopstvene porodice, zaposlenje i stambeno zbrinjavanje. Zato odrastanje u porodici ima svoje prednosti jer doprinosi potpunoj socijalizaciji, emocionalnoj vezanosti i nastavku života na naučeni porodični način.

"Selo mira Turija"

Dječije "Selo mira Turija" izgradila je, uz saglasnost Vlade Tuzlanskog kantona, humanitarna organizacija «Fondacija Rudolf Walther Stiftung». Selo je otpočelo sa radom u 1998. godini i zbrinjava 126 djece i to: 28 djece sa područja Tuzlanskog kantona i 98 djece iz drugih kantona Federacije BiH. Sa djecom je smješteno 8 starih osoba koji su bliži srodnici djece (djedovi i nene) i 14 pomajki koje brinu o djeci raspoređenoj u porodice sa više članova.

Finansiranje smještaja djece u ovom "Selu" podržava Fondacija iz Njemačke koja je sagradila dječije selo i Vlada Tuzlanskog kantona subvencioniranjem plaćanja utroška električne energije i grijanja u iznosu od 70.000 godišnje. Odgoj i odrastanje djece na ovaj način zahtjeva reviziju i uređenje prema propisanim standardima u skladu sa Pravilnikom ministarstva. Započeta je realizacija propisanih normativa i standarda, a time i poštovanje domaćih Zakona što je i bila obaveza ove fondacije od samog početka rada. Uvjereni smo da će se primjenom propisanih normi i standarda poboljšati uslovi života i rada u ovim institucijama ali i proces pravilnog odgoja i odrastanja djece bez roditeljskog staranja.

II - Ostali vaninstitucionalni oblici socijalne zaštite

Novi pristup smještaja korisnika socijalne zaštite teži ka vaninstitucionalnom zbrinjavanju šticeenika. Na području Tuzlanskog kantona sve je veći broj organizacija koje svoje programske ciljeve realizuju kroz deinstitutionalizaciju smještaja šticeenika, uz obezbjeđenje samostalnog stanovanja.

Tako je, u Gradačcu u objektu "Duga", izgrađenom uz pomoć humanitarne organizacije "Kinderberg" iz Njemačke, smješteno 9 djece sa jednom tetom. Finansiranje zbrinjavanja djece u ovom objektu obezbjeđuje se iz Budžeta Kantona sa pozicije "porodični smještaj djece" i budžeta općine Gradačac. Stručni nadzor nad smještajem djece izravno se vrši od mjesno nadležnog Centra za socijalni rad Gradačac.

Pored objekta "Duga", na području Kantona djeluju i drugi oblici vaninstitucionalnog zbrinjavanja kao što su: centri za produženi boravak, centri za dnevni i poludnevni boravak i edukacioni centri, čiji se rad djelimično finansira iz Budžeta Kantona, a djelimično putem humanitarnih organizacija.

4. ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Civilna žrtva rata je lice kod kojeg je tokom rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju tog lica.

4.1. Porodična invalidnina

Porodičnu invalidninu, prema određenim zakonskim propisima mogu ostvariti uži članovi porodice civilne žrtve rata, (udovica, udovac, djeca, usvojenici i pastorčad), roditelji, maćeha i usvojitelj.

Pravo na porodičnu invalidninu, uz uslove propisane zakonom, imaju i članovi porodice civilne žrtve rata od I do IV grupe koji su do smrti koristili dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica, pod uslovom da je smrt civilne žrtve rata posledica rane, povrede ili bolesti po osnovu koje joj je utvrđeno pravo po ovom zakonu.

Pregled broja korisnika civilnih žrtava rata							
Red. br.	Općina	lična invalidnina	mjesečno licno novcano primanje	dodatak za njegu i pomoć	ortopedski dodatak	porodična invalidnina (broj korisnika)	Ukupno korisnika
1.	Tuzla	79	17	6	48	130	226
2.	Živinice	32	4	2	13	78	114
3.	Gradačac	47	0	3	13	49	96
4.	Lukavac	40	0	8	29	55	95
5.	Banovići	30	0	1	4	38	68
6.	Srebrenik	19	1	3	8	82	102
7.	Kalesija	49	0	7	15	97	146
8.	Kladanj	26	0	0	10	39	65
9.	Gračanica	51	0	3	33	65	116
10.	Doboj-Istok	41	2	1	13	35	76
11.	Sapna	23	0	1	5	136	159
12.	Teočak	25	0	1	14	34	59
13.	Čelić	22	0	2	8	34	56
UKUPNO:		484	24	38	213	872	1375

Sredstva za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata, obezbjeđuju su se 70 % iz federalnog budžeta i 20 % iz kantonalnog budžeta.

Osnovica sa određivanje primanja civilnih žrtava rata usklađuje se sa primanjima mjesečnog iznosa lične invalidnine ratnih vojnih invalida i porodične invalidnine za porodice šehida.

Iz kantonalnog budžeta ukupno za civilne žrtve rata za 2007.godinu je utrošeno 1.208.799,20 KM, dok je iz federalnog budžeta utrošeno 3.025.503,75 KM.

Obaveze su redovno isplaćivanje na adrese korisnika prava uz povratna izvještavanja od strane mjesno nadležnih centara za rad Tuzlanskog kantona.

Shodno članu 80 a. Zakona i izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom («Sl.novine F BiH», broj: 39/06): «rješenje donijeto u prvom stepenu kojim je priznato pravo na osnovu ovog Zakona podliježe reviziji, a «reviziju, po službenoj dužnosti, vrši nadležni kantonalni organ uprave.»

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku TK je nadležni kantonalni organ uprave koji po službenoj dužnosti vrši reviziju rješenja donesenih rješenja u prvom stepenu od strane nadležnih prvostepenih organa uprave – centara za socijalni rad.

Reviziji rješenja pristupilo se početkom februara mjeseca 2007.godine. Zaključno sa 31.12.2007.godine, ukupno je izvršeno 1409 revizija za 13 općina.

PREGLED IZVRŠENE REVIZIJE ZA CIVILNE ŽRTVE RATA U TOKU 2007.GODINE		
Red. br.	OPĆINA	Broj rješenja za koja je izvršena revizija
1.	Tuzla	227
2.	Lukavac	96
3.	Doboj Istok	83
4.	Čelić	57
5.	Gračanica	123
6.	Srebrenik	103
7.	Teočak	62
8.	Kladanj	72
9.	Kalesija	151
10.	Gradačac	106
11.	Banovići	71
12.	Sapna	175
13.	Živinice	83
U K U P N O:		1.409

5. ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM

Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom posebno je uređena oblast zaštite porodice sa djecom na veoma kvalitetan način i u okviru Međunarodnih normi sa aspekta usluga socijalnog rada, ali i materijalnih naknada za potpunu zaštitu djece i nesmetano provođenje pravilnog odgoja i odrastanja. Međutim, citiranim Zakonom navedena oblast zaštite porodice sa djecom je svrstana u ostale oblike socijalne zaštite koji se finansiraju u skladu posebnim odlukama Vlade Kantona i naspram ekonomske moći Kantona.

Stoga trenutno su uspostavljena slijedeća prava:

- prava za majke – porodilje koje su u radnom odnosu i to u vidu refundacija naknada umjesto plaće;
- jednokratne pomoći za žene – majke koje nisu u radnom odnosu u visini od svega 150,00 KM godišnje;
- Pomoć majkama u prehrani djeteta do 6 mjeseci u visini od 90,00 KM po korisniku prava;
- Pravo na dječiji dodatak za djecu nezaposlenih roditelja u visini od 30,00 KM po djetetu i uvećani dječiji dodatak u visini od 45,00 KM po djetetu.

U narednoj analizi ćemo kratko obraditi prava koja se tiču zaštite porodice sa djecom.

Broj korisnika osnovnih prava porodica sa djecom u 2007. godini

Redni broj	Općina	Dodatak na djecu	Naknada ženi majci koja nije u radnom odnosu	Pomoć majkama u prehrani djeteta do 6 mjeseci	Naknada ženi majci koja je u radnom odnosu
1	Banovići	1152	206	125	24
2	Čelić	1030	85	41	3
3	Doboj Istok	782	68	16	15
4	Gračanica	1339	216	69	52
5	Gradačac	1739	178	63	51
6	Kalesija	3057	307	120	42
7	Kladanj	863	104	65	15
8	Lukavac	1543	213	38	44
9	Sapna	1361	81	34	5
10	Srebrenik	1939	312	86	39
11	Teočak	620	15	19	7
12	Tuzla	3088	484	153	259
13	Živinice	2695	441	148	49
Broj korisnika :		21.215	2.710	977	605
Iznos naknada		3.288.780,00	406.500,00	445.490,00	2.872.686,32

Navedena prava predstavljaju solidnu osnovu za zaštitu porodice s djecom ali nisu dovoljna za zaustavljanje negativnih tokova u padu nataliteta, pravilnom odgoju, odrastvanju i obrazovanju djece.

Iz tabele se vidi da je 21.215 djece ostvarilo pravo na dječiji dodatak, da je pravo na pomoć majkama u prehrani djeteta ostvarilo je 977 korisnica. Pravo na jednokratnu pomoć za žene majke koje nisu u radnom odnosu ostvarilo je 2710 korisnica.

5.1. Dječiji dodatak

Pravo na dječiji dodatak obezbjeđuje se porodici čiji mjesečni prihod po članu domaćinstva ne prelazi 15 % prosječne plate, a uvećan dječiji dodatak pripada djetetu bez oba roditelja ili jednog roditelja, porodici koja ima dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i porodici u kojoj su jedan ili oba roditelji invalidi, djeca oboljela od TBC celijakije, ciroze jetre i karcinoma.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom krajem 2006. godine, a zbog nedostatka finansijskih sredstava, do maja 2007. godine vršena je isplata samo uvećanog dječijeg dodatka u iznosu od 45 KM. Odlukom Ministarstva za rad i socijalnu politiku uveden je dječiji dodatak za djecu nezaposlenih roditelja u visini od 30 KM. Isplata po ovom osnovu započela je u maju 2007. godine i na ime dječijeg dodatka za djecu nezaposlenih roditelja u periodu maj –decembar 2007. godine isplaćeno je 3.288.780,00 KM. Pravo na uvećani dječiji dodatak, u periodu januar-decembar, ostavilo je 939 djece a ukupan iznos isplaćenih naknada je 485.500,00 KM. Isplata naknada za dječiji dodatak se vrši prema posebnoj Odluci Vlade i redovno se transferišu sredstva putem pošte na adrese korisnika. Iznos naknada čini simboličnu pomoć za zadovoljavanje socijalnih potreba porodice i provođenje svih funkcija za pravilan odgoj i odrastanje djece.

Tabela 3. Pregled djece sa onesposobljenjem korisnika uvećanog dječijeg dodatka u 2007. godini

Redni broj	Općina	Broj djece
1	Banovići	63
2	Čelić	21
3	Doboj Istok	19
4	Gračanica	65
5	Gradačac	63
6	Kalesija	90
7	Kladanj	35
8	Lukavac	77
9	Sapna	22
10	Srebrenik	93
11	Teočak	18
12	Tuzla	244
13	Živinice	129
Ukupno		939

Uvidom u stanje na tabeli možemo konstatovati da je veoma mali broj korisnika prava na uvećani dječiji dodatak iz razloga što je značajan broj punoljetnih lica ostvarilo pravo na pomoć i njegu po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom.

5.2. Naknada umjesto plaće ženi-majci, odnosno drugom licu u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla, radi trudnoće, porođaja i njege djeteta

S obzirom da je većina ovih obaveza nastala prije usvajanja Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, mišljenja smo da su sredstva za ove obaveze trebala u budžetu biti posebno planirana.

Ukupan iznos sredstava planiran u budžetu za ovu namjenu ne može zadovoljiti potrebe za refundacijom. U posljednje dvije godine se uspješno stabiliziralo stanje u ovoj oblasti, izvršena je revizija potraživanja, ispravnosti dokumentacije i izvršen povrat nepotpune dokumentacije na dopunu kako bi se temeljem Zakona ista usaglasila za refundaciju isplaćene naknade umjesto plate. Tokom revizije dokumentacije ustanovljen je znatan nedostatak i nepotpunost za veliki broj subjekata kojima je vraćena dokumentacija, a time i fakture za potraživanje. Nedostaci su se odnosili na više obračunati iznos naknade suprotno rješenju mjesno nadležnog centra za socijalni rad o pravu i visini naknade, obračunato većem procentu doprinosa za zdravstvo, neisplaćivanju naknade korisnicima prava a traženje refundacije od strane Ministarstva i drugi nedostaci. Kod urednog stanja dokumentacije evidentirane su obaveze i izvršena refundacija u iznosu od 2.872.686,32 KM koje se isplaćivane prema programu i dinamici raspoloživih sredstava za ove namjene. U zadnje tri godine broj primljenih zahtjeva je ujednačen ali je porastao u pogledu iznosa u 2007. godini zbog izmjena Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom u septembru 2006. godine. Izmjene se odnose na povećanje procenta refundacije naknade plaće sa 60% na 90% i procenta za zdravstveno osiguranje sa 7,5 % na 17%. Stoga su trenutna ukupna sredstva nedostana za očekivane obaveze koje će nastati po ovom osnovu u 2008. godini.

5.3. Ostala osnovna prava porodica sa djecom

Zakonom je predviđena mogućnost dodjela pomoći i naknada za žene-majke, porodilje koje nisu u radnom odnosu u okviru ukupne zaštite porodice sa djecom i to:

- novčana pomoć za nezaposlene majke porodilje u visini od 15% prosječne plate za period do godinu dana djeteta,
- jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta u visini od 15% prosječne plate,
- pomoć u prehrani djeteta do 6 mjeseci starosti u visini od 15% prosječne plate,
- smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja-subvencija ukupnih troškova naspram ukupne ekonomske situacije u porodici,
- osiguranje jednog obroka u školama osnovnog obrazovanja za porodice u stanju socijalne potrebe,
- dječiji dodatak za djecu iz porodica sa nedovoljnim materijalnim primanjima i uvećan dječiji dodatak za djecu sa onesposobljenjima.

Ministrastvo je u okviru ukupnog budžeta obezbijedilo jednokratne pomoći za žene majke koje su nezaposlene u visini od 150 KM i na ime ovih u 2007. godini isplaćeno je 406.500,00 KM. Takođe je odlukom Ministarstva utvrđen iznos od 90 KM po korisniku na ime pomoći u prehrani djeteta do šest mjeseci starosti za nezaposlene žene-majke porodilje. Isplata novčanih sredstava je počela u maju 2007. godine i u periodu maj-dezembat ukupno je isplaćeno 445.490,00 KM.

Ostala prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom se ne provode i vezana su za posebne odluke Vlade TK u skladu sa ukupnom ekonomskom situacijom i likvidnošću budžeta.

6. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

Socijalnu zaštitu realizuju neposredni izvršioci organizovani u socijalne – javne ustanove.

Zakon o socijalnoj zaštiti predvidio je da se socijalne ustanove mogu osnivati u oblasti zaštite djece, zaštite odraslih i starih lica, ustanove za socijalno-zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i drugih lica, te ustanove za dnevni boravak korisnika socijalne zaštite.

U trinaest općina Tuzlanskog kantona djeluju i rade centri za socijalni rad, kao višefunkcionalne ustanove socijalne zaštite.

OPĆINA	Ukupan broj radnika	Direktor (zanimanje)	BROJ STRUČNIH RADNIKA					Druga zanimanja
			Pedagog psiholog	Sociolog	Dipl.soc. radnik	Socijalni radnika	Pravnik	
TUZLA	23	pravnik	1	-	1	5	2	14
BANOVIĆI	7	oficir	-	-	-	-	-	7
ČELIĆ	6	dipl.ekonom.	-	-	-	-	1	5
DOBOJ-ISTOK	4	socijalni radnik	-	-	-	1	-	3
GRADAČAC	13	dipl.soc.rad.	1	-	1	3	1	7
GRAČANICA	11	nastavnik	1	-	1	3	2	4
KALESIJA	9	dipl.soc.rad	1	-	2	1	1	4
KLADANJ	7	nastavnik	-	-	1	1	-	5
LUKAVAC	14	pravnik	1	-	1	4	2	6
SAPNA	5	mašinski inženjer	2	-	-	-	-	3
SREBRENİK	12	dipl.spec. pedagog	1	-	2	2	1	6
TEOČAK	4	nastavnik	1	-	-	-	-	3
ŽIVINICE	12	pravnik	-	-	2	2	1	7
UKUPNO	127		9	-	11	22	11	74

Struktura zaposlenih u centrima za socijalni rad ne odgovara standardima za kvalitetno pružanje usluga socijalnog rada i zasigurno ne može odgovoriti socijalnim potrebama građana niti može na odgovarajući način preventivno djelovati u pravcu smanjenja socio patoloških pojava i pomoći porodici u provođenju njenih funkcija. Ovako stanje kadrovske strukture zaposlenih i nebrige osnivača – općina doprinosi naglom povećanju delikvencije, narkomanije, broja djece u sukobu sa zakonom ali i povećanju poremećaja struktura i odnosa u porodicama.

Pored centara za socijalni rad, na području Tuzlanskog kantona, kao ustanova socijalne zaštite egzistira JU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja", koji je finansiran iz Budžeta Kantona. Trenutno je u Domu smješteno 129 djece, za čiji se smještaj izdvajaju finansijska sredstva u budžetu Kantona.

U ovu Ustanovu smješteno je 24 novorođenih beba, čije majke su se izjasnile da zbog socijalno – materijalnih mogućnosti i drugih razloga ne mogu preuzeti brigu o

svojoj djeci. Sveobuhvatnim mjerama ministarstva i centara za socijalni rad u posljednjem periodu stanje se polahko stabilizira i očekujemo pozitivniji odnos porodica. Obezbjedili smo mogućnost za majke porodilje da borave do 6 mjeseci, u domu, kako bi se razvile emocionalne veze i na taj način očuvalo materinstvo.

Ipak smatramo da je ovo ozbiljan društveni problem i da u saradnji sa centrima za socijalni rad treba nastaviti na iznalaženju mogućnosti traženja drugih rješenja adekvatnog zbrinjavanja djece u porodičnom okruženju kao oblikom zaštite koji je predviđen državnim planom zaštite djece kao adekvatniji u odnosu na instituciju ali i preduslov za bolji i pravilniji odgoj i odrastanje djece.

Druge mjere podrazumjevaju rad sa majkama i njihovom bližom rodbinom na preuzimanju brige o djetetu, a da se istim obezbjedi materijalna pomoć srazmjerna iznosu naknade smještaja u Domu za nezbrinutu djecu.

ZAKLJUČCI

- Sistem socijalne i dječije zaštite nije dovoljno finansiran u odnosu na zemlje u okruženju;
- Centri za socijalni rad kao centralne ustanove koje organizuju i provode ciljeve socijalne i dječije zaštite nisu adekvatno funkcionalno organizovani da bi potpuno odgovorili potrebama građana u stanju socijalnih potreba.
- Partnerstvo sa nevladinim sektorom predstavlja mogućnost pružanja kvalitetnijih usluga u socijalnom radu i socijalnoj zaštiti, ali i resurs koji nije dovoljno iskorišten.
- Isplate novčanih naknada za osnovna prava nisu dovoljna garancija za stabilizaciju sistema socijalne sigurnosti građana bez uvođenja mogućeg postepenog finansiranja ostalih prava propisanih zakonom, posebno prava u oblasti zaštite porodice sa djecom.

PRIJEDLOG MJERA

U cilju prevazilaženja vrlo teškog stanja u kome se nalaze lica u stanju socijalne potrebe, a da bi se smanjilo siromaštvo, neophodno je preduzeti slijedeće mjere:

- U narednom periodu nastojati iznaći mogućnosti za potpunu primjenu zakonskih propisa iz oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom;
- Nastaviti sa redovnom isplatom oblika socijalne zaštite i ostalih Zakonom propisanih obaveza, posebno u dijelu zaštite porodice sa djecom;
- Riješiti na kvalitetniji način status centara za socijalni rad, uz mogućnost uvođenja centara u jedinstven sistem općinske administracije i obavezu njihovog kadrovskog i tehničkog osposobljavanja, te u okviru usvojenih neophodnih zakonskih pretpostavki, jasno propisivanje osnivačima – općinama planiranja i implementacije utvrđenih obaveza u propisanim rokovima;

- Uspostaviti jaču saradnju sa nevladinim sektorom u vršenju usluga socijalnog rada i prenijeti dio obaveza s ciljem da NVO samostalno pružaju usluge u oblasti socijalne i dječije zaštite;
- Nastaviti izmirivanje ranije nastalih obaveza za porodijsko odsustvo, kao i dugovanja po osnovnu osnovnih oblika socijalne zaštite kroz veće budžetsko planiranje;
- Podržati nadležne Federalne organe u donošenju i primjeni zakona o zaštiti civilnih žrtava rata i jedinstvenog zakona o zaštiti porodice sa djecom.

IV RJEŠAVANJE UPRAVNIH STVARI U UPRAVNOM POSTUPKU

Iz priloženih tabela koje čine sastavni dio ovog izvještaja može se jasno vidjeti i zaključiti da je rješavanju upravnih stvari u upravnom postupku u Ministarstvu za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona dana velik važnost, a što je i logično uzimajući u obzir činjenicu da je najvećem broju predmeta riječ o zahtjevima stranaka (građana) za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite i oblasti rada. Ono što karakteriše ovaj izvještaj je činjenica da u ovom Ministarstvu nije bilo neriješenih, odnosno prenesenih zahtjeva iz 2006. godine, te da se rješavanju zahtjeva koji su podnijele stranke ili su pokrenuti po službenoj dužnosti i u 2007. godini pristupilo maksimalno ažurno, odnosno da i na kraju 2007. godine nemamo neriješenih zahtjeva pokrenutih po zahtjevu stranaka, kao ni onih pokrenutih po službenoj dužnosti. Također ističemo da su svi zahtjevi riješeni u roku iz člana 216. Zakona o upravnom postupku.

Što se tiče kvalifikacione strukture službenika koji su rješavali upravne stvari u upravnom postupku ona je slijedeća. Svi službenici su VSS tj. diplomirani pravnici tj. stručni savjetnik za rješavanje u drugostepenom postupku po žalbama na rješenja centara za socijalni rad odnosno stručni savjetnik za rješavanje u drugostepenom postupku po žalbama na rješenja JU Službe za zapošljavanje za izdavanje dozvola za rad stranaca i dipl.socijalni radnici koji poduzimaju pojedine radnje u postupku prije donošenja upravnog akta.

U Ministarstvu ćemo i u narednom periodu poduzimati odgovarajuće mjere kako bi upravne stvari u upravnom postupku rješavali ažurno u zakonskim rokovima poklanjajući posebnu pažnju upravnim stvarima pokrenutim po zahtjevima stranaka.

U prilogu tekstualnog izvještaja dostavljamo vam i tabele u koje su uneseni brožčani pokazatelji i to:

Tabela 1 – Prvostepeni upravni postupak pokrenut po zahtjevu stranke

Tabela 2 – Pravni lijekovi protiv upravnih akata, donesenih u upravnom postupku pokrenutom po zahtjevu stranaka

Tabela 3 – Prvostepeni upravni postupak pokrenut po službenoj dužnosti

Tabela 4 – Drugostepeni upravni postupak

Tabela 5 – Izdavanje uvjerenja, odnosno drugih isprava

Tabela 6 – Primijenjene prisilne mjere.

Budući da su podatci u tabelama jasno navedeni brojčano, a u tekstu napisano na šta se odnose smatramo da nema potrebe i u tekstualnom dijelu izvještaja ponovo navoditi već prikazane podatke iz tabele.

Smatramo važnim još istaći da je ministarstvo u toku 2007. godine po službenoj dužnosti vršilo reviziju rješenja civilnih žrtava rata koja su u prvostepenom postupku donosile JU Centri za socijalni rad sa područja Tuzlanskog kantona. Tako je u 2007. godini primljeno 1409 predmeta za reviziju. Izvršena je revizija svih 1409 rješenja i to tako da je 1407 rješenja potvrđeno, dok su 2 rješenja vraćena na ponovni postupak.

Ovo naglašavamo zbog činjenice da nije predviđena tabela o načinu rješavanja predmeta u drugostepenom postupku, odnosno u postupku revizije pokrenute po službenoj dužnosti.

V OSTALE AKTIVNOSTI MINISTARSTVA

1. Izvršen obilazak svih centara za socijalni rad radi sagledavanja materijalno tehničkih i kadrovskih uslova u kojima centri rade.
2. Pokrenut postupak za uvođenje Informacionog sistema u Ministarstvo i centre za socijalni rad na području Tuzlanskog kantona.
3. Putem JU Služba za zapošljavanje TK realizovan je projekat prijema 35 pripravnika u centre za socijalni rad na području Tuzlanskog kantona radi poboljšanja njihove kadrovske strukture.
4. Od Federalnog ministarstva za rad i socijalnu politiku obezbjeđeno 50.000 KM na ime pomoći centrima za socijalni rad za nabavku kancelarijskog materijala, a u vezi realizacije prava utvrđenih federalnim zakonom.
5. Poduzete su aktivnosti za izradu Programa borbe protiv bolesti ovisnosti.
6. U saradnji sa ostalim resornim ministarstvima urađena Informacija o maloljetničkoj delikvenciji u Tuzlanskom kantonu koja je prihvaćena od strane Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona.
7. Urađena Analiza stanja u oblasti rada i zapošljavanja.
8. Vlada Tuzlanskog kantona po prijedlogu Ministarstva donijela Odluku o osnivanju Savjeta za socijalnu politiku Tuzlanskog kantona.
9. Radi poboljšanja teškog socijalnog stanja najugroženijih građana Tuzlanskog kantona sa pozicije materijalno zbrinjavanje lica u stanju socijalne potrebe odobreno 140.000,00 KM za Narodnu kuhinju "Imaret" Tuzla, 250.000,00 KM Savezu udruženja penzionera TK i 20.000,00 KM Crvenom križu TK.
10. Uz saglasnost Vlade Tuzlanskog kantona donešena je Odluka o odobravanju sredstava centrima za socijalni rad u ukupnom iznosu od 310.000,00 KM za nabavku opreme i kancelarijskog namještaja.
11. Donešen Program raspodjele sredstava prikupljenih na ime "Dječije nedjelje" u iznosu od 75.424,74 KM, udruženjima koja vode brigu o djeci.
12. U sklopu izrade razvojne strategije za BiH za period 2008 - 2013., a u organizaciji Vijeća ministara i Direkcije za ekonomsko planiranje osnovano je Savjetodavno tijelo za socijalnu politiku na nivou države i entiteta. Tuzlanski kanton je prepoznat kao regija koja može odgovoriti izradi mikro strategije i u sklopu toga je osnovano Savjetodavno tijelo za socijalnu politiku na nivou

Kantona. Isto će raditi na zajedničkom projektu izrade Strategije za BiH za period od 2008 - 2013. godine.

VI ODNOS MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU PREMA VLADI I SKUPŠTINI TUZLANSKOG KANTONA

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku je i u toku 2007.godine nastavilo maksimalno izvršavati odluke Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona, a koja se ogledala kroz pripremu materijala za sjednice, prisustvo kolegiju i sjednicama Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona, te odgovore na poslanička pitanja i inicijative.

U toku 2007. godine odgovoreno je na sva poslanička pitanja koja su se uglavnom odnosila na ostvarivanje prava građana iz oblasti socijalne zaštite, rada i zapošljavanja, te rada Komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu.

VII ODNOS MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU TK PREMA FEDERALNOM MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNE POLITIKE

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona je u toku 2007. godine ostvarilo i intenzivnu saradnju sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, a što je i razumljivo uzimajući u obzir brojne probleme u oblasti rada i socijalne politike. Predstavnici Ministarstva redovno su prisustvovali sastancima organizovanim od strane Federalnog ministarstva, istom su dostavljeni traženi izvještaji, te razmjenjivane informacije.

Posebno dobra saradnja je ostvorena kroz realizaciju drugog projekta podrške zapošljavanju SESP, te kroz nastojanja ovog Ministarstva da se u federalnom ministarstvu ubrza revizija rješenja korisnika pomoći i njege od strane drugog lica sa područja Tuzlanskog kantona, te da se kroz donošenje izmjena i dopuna federalnog Zakona o socijalnoj zaštiti i posebnog Zakona o zaštiti obitelji sa djecom od strane Federacije preuzme isplata što većeg broja prava iz oblasti socijalne zaštite.

VIII ODNOS MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU PREMA OMBUDSMENIMA

Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona je i u 2007.godini nastavilo aktivnu saradnju sa Ombudsmenima F BiH. Saradnja se ogledala u činjenici da je Ministarstvo u što kraćem roku odgovaralo na akte ove institucije dostavljajući tražene izvještaje i informacije. Žalbe građana kojim su se oni obraćali Ombudsmenima su se uglavnom odnosile na ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite u većini vezano za rokove isplate utvrđenih prava, te na utvrđivanje postojanja samog prava, a iz oblasti rada na nerješene zahtjeve po članu 143. Zakona o radu. Uredu Ombudsmena je dostavljena i posebna informacija o broju zaposlenih, stručnoj spremi i nacionalnoj pripadnosti uposlenih u Ministarstvu.

IX ODNOS MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Uzimajući u obzir resore koje pokriva ovo Ministarstvo tj. rad i socijalnu politiku interes određenih međunarodnih organizacija za rad ovog Ministarstva je bio velik. Ministarstvo je kroz zajedničke sastanke, dostavu izvještaja i informacija ostvarilo dobru saradnju sa OHR-om, OSCE-om, USAID-om i Save the children UK.

X ODNOS MINISTARSTVA ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU PREMA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Kad je u pitanju nevladin sektor Ministarstvo je ostvarilo dobru saradnju sa Centrom civilnih inicijativa, a koja se ogledala kroz izvještaje i razmjenu informacija vezano za realizaciju Programa rada Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona za 2007.godinu.

Zaključen je Sporazum o saradnji sa organizacijom "VIVE ŽENE" koja će raditi na pripremi i opservaciji svjedoka u svjedočenju za ratne zločine kako bi se adekvatno radilo na procesuiranju ratnih zločina.

Ova organizacija ima sve potrebne kapacitete i kadrove koji zajedno sa centrima za socijalni rad uspješno rade ove aktivnosti.

Poseban projekat saradnje uspostavljen je i sa Udruženjem hranitelja TK "Familija" na projektu porodičnog smještaja djece i ispunjavanju uslova iz Akcionog plana za djecu BIH za period 2002 – 2010. godina.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU
Broj: 09/1-
Tuzla,**

**MINISTAR
Faruk Vikalo, dipl.ecc.**

IZVJEŠTAJ O RJEŠAVANJU UPRAVNIH STVARI U UPRAVNOM POSTUPKU
u Ministarstvu za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona za 2007. godinu
(naziv kantonalnog organa ili upravne ustanove, odnosno grada ili općine)

TABELA 1 - Prvostepeni upravni postupak pokrenut po zahtjevu stranke

Redni broj	OBLAST UPRAVNOG RJEŠAVANJA	Broj neriješenih predmeta iz prethodne godine	Broj primijenjenih zahtjeva u toku godine	Ukupan broj predmeta za rješavanje (3+4)	Riješeni predmet			Ukupan broj riješenih predmeta na kraju godine (6+7+8+9)	Riješeno u roku iz člana 216. ZUP-a	Riješeno po isteku roka iz člana 216. ZUP-a	Procenat riješenih predmeta po isteku roka po čl.216. ZUP-a u odnosu na ukupan broj riješenih predmeta	Broj neriješenih predmeta		Ukupan broj neriješenih predmeta (14 +15)	Procenat neriješenih predmeta za koje je rok istekao u odnosu na ukupan broj neriješenih predmeta
					Zahtjev usvojen	Zahtjev odbijen	Zahtjev odbačen					Predmeti za koje je istekao rok po čl.216. ZUP-a	Predmeti za koje nije istekao rok po čl.216. ZUP-a		
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Oblast socij. zaštite	-	389	389	358	1	2	389	389	-	0,00%	-	-	-	0%
2.	Oblast rada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0%
UKUPNO		-	389	389	358	1	2	389	389	-	0,00%	-	-	-	0%

TABELA 2. Pravni lijekovi protiv upravnih akata donesenih u upravnom postupku pokrenutom po zahtjevu stranke

Redni broj	OBLAST UPRAVNOG RJEŠAVANJA	Broj neriješenih žalbi iz prethodnog izvještajnog perioda	Broj izjavljenih žalbi u toku godine	Ukupan broj žalbi za rješavanje u toku godine	Način na koji je žalba riješena				Ukupan broj riješenih žalbi (6+7+8+9)	Broj neriješenih žalbi na kraju godine	Po vanrednim pravnim sredstvima		Tužbe za pokretanje upravnog spora					Ukupan broj podnesenih tužbi (14+15+16+17+18)
					odbačena	odbijena	uvažena	postupak obustavljen			ukinuto	poništeno	odbačeno	odbijeno	uvaženo	obustavljen postupak	nije riješeno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Oblast socij. zaštite	-	13	13	1	7	4	1	13	-	-	-	-	8	3	-	1	12
2.	Oblast rada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO		-	13	13	1	7	4	1	13	-	-	-	-	8	3	-	1	12

TABELA 4. - Drugostepeni upravni postupak

Redni broj	Oblast upravnog rješavanja	Broj neriješenih žalbi iz prethodnog izvještajnog perioda	Broj primljenih žalbi u toku izvještajnog perioda	Ukupan broj žalbi za rješavanje u toku godine (1+2)	Broj žalbi riješenih u zakonskom roku (čl. 244 ZUP-a)	Broj žalbi riješenih po isteku zakonskog roka (čl. 244 ZUP-a)	Način rješavanja žalbi				Broj neriješenih žalbi na kraju godine		Procentar neriješenih žalbi u odnosu na ukupan broj žalbi u rješavanju	Broj podnesenih tužbi za pokretanje upravnog spora	Način rješavanja tužbi za pokretanje upravnog spora				Broj podnesenih tužbi za pokretanje upravnog spora
							odbačena	odbijena	uvažena	postupak obustavljen	Rok za rješavanje nije istekao	Rok za rješavanje istekao			odbačeno	odbijeno	uvaženo	postupak obustavljen	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	Oblast socij. zaštite	-	123	123	123	-	5	83	33	2	-	-	0%	9	-	6	2	-	1
2.	Oblast rada	-	15	15	15	-	-	4	11	-	-	-	0%	-	-	-	-	-	-
	UKUPNO:	-	138	138	138	-	5	87	44	2	-	-	0%	9	-	6	2	-	1

TABELA 5. - Izdavanje uvjerenja, odnosno drugih isprava

Redni broj	OBLAST UPRAVNOG RJEŠAVANJA	Broj prenesenih zahtjeva za izdavanje isparava iz prethodne godine	Broj traženih isprava u toku godine		Ukupan broj zahtjeva za izdavanje isprava (3+4+5)	Broj izdatih isprava do kraja godine		Zahtjev za izdavanje isprave odbijen		Ukupan broj riješenih zahtjeva na kraju godine (7+8+9+10)	Broj riješenih zahtjeva		Broj izjavljenih žalbi u postupku izdavanja uvjerenja	Broj uvaženih žalbi
			Po članu 169. ZUP-a	Po članu 170. ZUP-a		Po članu 169. ZUP-a	Po članu 170. ZUP-a	Doneseno posebno rješenje	Nije doneseno posebno rješenje		U propisanom roku	Po isteku propisanog roka		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Oblast socijalne zaštite - uvjerenja, saglasnosti, mišljenja	-	243	271	514	253	321	-	-	574	574	-	-	-
2.	Odjeljenje rada - mišljenje	-	-	17	17	-	17	-	-	17	17	-	-	-
UKUPNO		-	243	288	531	253	338	-	-	591	591	-	-	-

Tabela 6. Primjenjene prisilne mjere

Redni broj	Vrsta prisilne mjere	Broj	Rezultat primljenih prisilnih mjera
1.	Rješenja o zabrani rada (zabrana korištenja mašina i drugih sredstava)	-	-
2.	Zahjev za pokretanje prekršajnog postupka	-	-

NAPOMENA: Budući da je inspekcija rada i zaštite na radu izdvojena iz sastava Ministarstva u Kantonalnu upravu za inspekcijske poslove u toku 2007.godine nismo imali primjene prisilnih mjera.